

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.dl@regeringskansliet

Begäran om yttrande över rapport Reglering av veterinärpersonal m.m. vid höjd beredskap

Er beteckning: LI2024/01748

Sammanfattning

Länsstyrelsen anser att det är angeläget att den föråldrade krigsveterinärförordningen (1981:648) ersätts med relevant lagstiftning och till tillstyrker förslaget att upphäva den.

Vi ställer oss i stort positiv till utrednings slutsatser och förslag. Vi bedömer dock att förslaget i större utsträckning behöver anpassas till den nya beredskapsstrukturen med sektorsansvariga myndigheter och civilområden. Utredningen beaktar inte fullt ut ansvar- och ledningsförhållanden i nuvarande beredskapssystem samt bortser från helheten inom beredskapssektorn där veterinär kompetens är avgörande för fler samhällsviktiga funktioner inom sektorn.

Utredningen ger inte tillräckliga svar och konsekvensbedömningar kring ansvarsfördelningen för att vi ska kunna ta ställning till förslaget. Vi saknar en tydlig beskrivning av den sektorsansvariga myndigheten helhetsansvar i förhållande till andra myndigheter i sektorn.

Vi avstyrker förslaget att både Arbetsförmedlingen och civilområdesansvariga länsstyrelser ska ha rollen att omfördela veterinär personal mellan län.

Länsstyrelsen Skåne delar inte utredningens bedömning om att den nya författningen inte kommer att utgöra merkostnader för länsstyrelserna och anser att länsstyrelsernas ekonomiska tilldelning för området djurskydd, smittskydd, veterinära frågor och

livsmedelskontroll därför måste öka för att uppdraget ska kunna förberedas i fred och genomföras vid höjd beredskap.

Vidare anser vi att hänsyn måste tas till kommande förändringar i frågor rörande civilplikt och allmän tjänsteplikt enligt pågående utredningar, exempelvis SOU 2025:6 "Plikten kallar". Vi ser en risk för att allmän tjänsteplikt inte blir tillräckligt för att säkerställa personalresurser på ett adekvat sätt. Även här behöver vi dock mer analys för att kunna ta ställning till frågan.

Vi anser således att det behövs ytterligare analys innan beslut om ny lagstiftning inom området fattas och att inget av förslagen som presenteras fullt ut löser problemen som en ersättning av krigsveterinärförordningen syftar till att lösa.

Kommentarer till respektive avsnitt

5. Relevanta principer och författningar

Länsstyrelsen Skåne anser att rapporten och författningsförslagen i större utsträckning behöver anpassas till den nya beredskapsstrukturen med sektorsansvariga myndigheter och civilområden. Rapporten beaktar inte fullt ut ansvar- och ledningsförhållanden i nuvarande beredskapssystem samt bortser från helheten inom beredskapssektorn där veterinär kompetens är avgörande för fler samhällsviktiga funktioner inom sektorn. Utredningen ger inte tillräckliga svar och konsekvensbedömningar kring ansvarsfördelningen mellan länsstyrelse, civilområdesansvarig länsstyrelse samt sektorsansvarig myndighet för att vi ska kunna ta ställning till förslaget.

Enligt förslaget ska Länsstyrelsen ta över lednings- och personalansvar för djurhälsopersonal. Länsstyrelsen Skåne avstyrker detta förslag då det inte följer de grundläggande likhets- och ansvarsprinciperna för krishantering och man kan ifrågasätta om man på ett tillfredsställande sätt kan ta sig an ett sådant ansvar i ett läge av höjd beredskap. Att planera för att ta sitt arbetsgivar- och ledningsansvar för sin personal vid höjd beredskap bör fortsatt åligga Livsmedelsverket och Jordbruksverket.

I rapporten framgår att veterinärkompetens idag finns inom relevanta beredskapsmyndigheter, inklusive Länsstyrelsen. Vi bedömer att det behöver förtydligas i lagstiftning att sådan kompetens krävs vid myndigheterna eftersom det är en

grundläggande förutsättning för förslagen och regleras inte på annat sätt. I den tidigare krigsveterinärsförordningen kravställdes att den utpekade krigsveterinärsrollen skulle bemannas av veterinär. Att sådan kompetens finns i adekvat utsträckning hos länsstyrelserna ska inte tas för givet och behov av eller krav på veterinärkompetens bör därför fortsatt lyftas fram i lagstiftning som ersätter krigsveterinärsförordningen.

I rapporten analyseras frågan om behovet av veterinärpersonal ska säkras genom civilplikt eller allmän tjänsteplikt. Med nuvarande lagstiftning kan det vara så att lösningen allmän tjänsteplikt är att föredra men detta kan komma att ändras i linje med utredningen "Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret, SOU 2025:6". Fördelarna med civilplikt eller annan typ av tjänsteplikt, såsom förutsägbarhet och möjligheter att öva, kan komma att överväga. Länsstyrelsen kan inte ta ställning till vilket som vore att föredra enbart utifrån aktuell utredning.

6. Samhällsviktig och totalförsvarsviktig veterinärverksamhet

Vi ställer oss positiva till den långsiktiga planeringsinriktningen och hade även gärna sett ett ännu längre perspektiv men saknar resonemang och slutsatser kring mer tidkritisk personalförflyttning, dvs hur gör vi vid snabbt ändrade behov. Vi ser ett behov av att särskilt beakta det tidskritiska perspektivet givet hur snabbt bortfall av samhällsviktig verksamhet drabbar djurhållning.

Utredningen bortser helt från den veterinärkompetens som används inom livsmedelskontroll på länsstyrelser och kommuner och fokuserar bara på den kontroll som utförs av Livsmedelsverket. Vi saknar även den roll som länsstyrelsen har som samordnande för den kommunala livsmedelskontrollen. Detta tangerar också det ansvar som Länsstyrelsen har som geografiskt områdesansvariga myndigheter. Vår bedömning är att behovet av veterinär kompetens liksom Länsstyrelsernas arbete inom området därmed underskattas. Veterinär kompetens bör kravställas i såväl Länsstyrelsernas som Livsmedelsverkets (och övriga myndigheter i sektorn) struktur i beredskapssyfte redan i fredstid. I sådan kravställan bör man beakta det utökade behovet av personal om Länsstyrelserna ska inta en mer ledande och beslutsfattande position enligt författningsförslaget.

7. För veterinärverksamheten gemensamma behov och förslag till författningsändringar

Angående privata veterinärer förs resonemang där utredningen landar i att förespråka avtalslösningen. Vi anser att det inte finns tillräcklig analys kring användningen av avtal visavi uttag och förfogande. Det är av största vikt att detta löses på samma sätt över landet och att det finns en översikt över de avtal och överenskommelser som skrivs. Ansvaret för en sådan helhetsöversikt bör framgå av lagstiftning.

Rapporten föreslår att Länsstyrelsen ska ta fram en beredskapsplan och att det ska finnas ett register över verksamheter. Det förutsätter att ett sådant register tas fram. Att hålla uppgifter om verksamheter och enskilda veterinärer aktuella förutsätter ökade resurser inom området.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att både Arbetsförmedlingen och civilområdesansvariga länsstyrelser ska ha rollen att omfördela veterinär personal mellan län, eftersom detta förslag riskerar leda till situationer där båda önskar omfördela veterinär personal från ett och samma län. Med andra ord riskerar den föreslagna lösningen leda till att ingen organisation har en helhetsbild över behoven av att omfördela veterinär personal mellan län, förutsättningarna för att omfördela veterinär personal mellan län eller mellan vilka län sådan personal redan har omfördelats. Vi föreslår i stället att ansvaret för att omfördela veterinär personal mellan län antingen läggs på civilområdesansvariga länsstyrelser eller på Arbetsförmedlingen, där de civilområdesansvariga länsstyrelserna i första fallet får koordinera sinsemellan ifall det finns behov av omfördelning mellan civilområden.

Vi delar inte rapportens bedömning av det de föreslagna förändringarna inte kommer att innebära merkostnader för länsstyrelserna. Verksamheterna inom de veterinära områdena livsmedel, smittskydd och djurhälsopersonal är redan idag kraftigt underfinansierat på länsstyrelserna vilket innebär att vi inte har möjlighet att leva upp till framtida krav och förväntningar. Länsstyrelsens ekonomiska tilldelning för området djurskydd, smittskydd, veterinära frågor och livsmedelskontroll måste därför öka för att uppdraget ska kunna förberedas i fred och genomföras vid höjd beredskap.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen Skåne vill åter lyfta fram vikten av att författningsförslaget i större utsträckning beaktar beredskapssystemet och möjliggör för Livsmedelsverket att ta sitt sektorsansvar, samt för civilområdesansvariga länsstyrelser att ta sitt geografiska områdesansvar. Inom såväl sektorn som det geografiska området kan den civila veterinära kompetensen behövas till en rad andra uppgifter än djurens hälsa och sjukvård. Detta gäller även för kommande utredningar så som tidigare nämnd SOU 2025:6 om personalförsörjning, samt näringslivets försörjningsberedskap (N 2022:08).

Vi saknar ett resonemang om den civila veterinärpersonalen som resurs ur ett totalförsvarsperspektiv. Erfarenheter från exempelvis Ukraina visar att kompetensen bör nyttjas även på humansidan vid behov. Även resurser, så som läkemedel och annan materiel samt prioritering av el och drivmedel, kan behöva beakta behov inom såväl djur- som humanvården. Vi hade önskat en reflektion i utredningen avseende avvägningen av användning av resurser ur detta bredare perspektiv. Även här är det av största vikt att beakta sektorsansvarig myndighets roll och säkerställa dess förmåga att representera sektorns *totala* behov (samt konsekvensbedömning av prioriteringar) gentemot andra sektorer vid en prioriteringssituation.

Vidare ställer vi oss frågande till utredningens bedömning om att veterinär personal finns i tillräcklig utsträckning, då det redan i dagsläget är en bristande resurs. All veterinär kompetens är inte sinsemellan utbytbar, exempelvis mellan sällskapsdjur och livsmedelsproducerande djur och kräver övning eller utbildning för att möjliggöra tillräcklig reell kompetens för att veterinärer ska kunna agera självständigt i fält.

Slutligen ställer vi oss frågande till terminologin i utredningen där man presenterar ord som "totalförsvarsviktig veterinärverksamhet". Länsstyrelsen efterfrågar en mer sammanhållen och vedertagen begreppsanvändning i utredning och författningstext.

De som medverkat i beslutet.

Beslutet har fattats av landsbygdsdirektör Åsa Lindberg med länsveterinär Lotta Berg som föredragande. I den slutliga handläggningen har också beredskapshandläggare Amanda Eldeland medverkat.